80 lat ZUS 1934–2014

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Elżbieta Łopacińska – Członek Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Strategia rozwoju ZUS na lata 2013-2015 w obszarze rehabilitacji

Misja

Sprawna, przyjazna i rzetelna obsługa klientów realizowana z poszanowaniem zasad racjonalnego i przejrzystego gospodarowania środkami publicznymi, wykorzystująca nowoczesne technologie i potencjał pracowników.

Wizja

Osiągnięcie przez ZUS statusu innowacyjnej instytucji zaufania społecznego.

Wizja ZUS na lata 2013-2015 jest zgodna z kierunkami rozwoju administracji, których nadrzędną ideą jest budowa państwa otwartego na potrzeby obywatela i nowoczesne technologie, a jednocześnie efektywnie realizującego zadania publiczne.

Strategia rozwoju ZUS na lata 2013-2015 w obszarze rehabilitacji

Prowadzony przez ZUS kompleksowy program rehabilitacji leczniczej ma na celu poprawę lub przywrócenie zdolności do pracy osób czynnych zawodowo. Powinny być nim objęte jak najwcześniej osoby, które uzyskały orzeczenie o potrzebie rehabilitacji.

Priorytetem dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w obszarze rehabilitacji leczniczej w kontekście Strategii ZUS na lata 2013-2015 jest:

- poprawa jakości obsługi klienta oraz zwiększenie jego satysfakcji ze świadczonych usług,
- podniesienie efektywności rehabilitacji m.in. poprzez zmniejszenie liczby osób, które się na nią nie stawiły,
- obniżenie kosztów ponoszonych przez ZUS na wypłatę świadczeń z tytułu niezdolności do pracy,
- efektywne, celowe i oszczędne wykorzystanie środków publicznych, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z przeznaczonych na ten cel środków finansowych.

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Celem prowadzenia rehabilitacji leczniczej

w ramach prewencji rentowej ZUS jest

przywrócenie zdolności do pracy

osobom, które w następstwie choroby są zagrożone długotrwałą

niezdolnością do pracy

i jednocześnie rokują odzyskanie tej zdolności

po przeprowadzeniu rehabilitacji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

realizuje program rehabilitacji leczniczej

w ramach prewencji rentowej

od 1996 r.

Podstawa prawna:

- **art. 54, 55, 57 i 69** ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r.,
- **rozporządzenia Rady Ministrów** z dnia 12 października **2001** r. *w* sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne.

Kto może zostać skierowany na rehabilitację leczniczą?

Na rehabilitację leczniczą w ramach prewencji rentowej ZUS, mogą być skierowane osoby:

- ubezpieczone zagrożone całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy,
- uprawnione do zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego po ustaniu tytułu do ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego,
- pobierające rentę okresową z tytułu niezdolności do pracy.

Jak uzyskać skierowanie na rehabilitację leczniczą?

Podstawą skierowania ubezpieczonego lub rencisty do ośrodka rehabilitacyjnego jest **orzeczenie o potrzebie rehabilitacji leczniczej wydane przez lekarza orzecznika ZUS**.

Źródła pochodzenia orzeczenia o potrzebie rehabilitacji osób, które ukończyły rehabilitację w 2013 r.

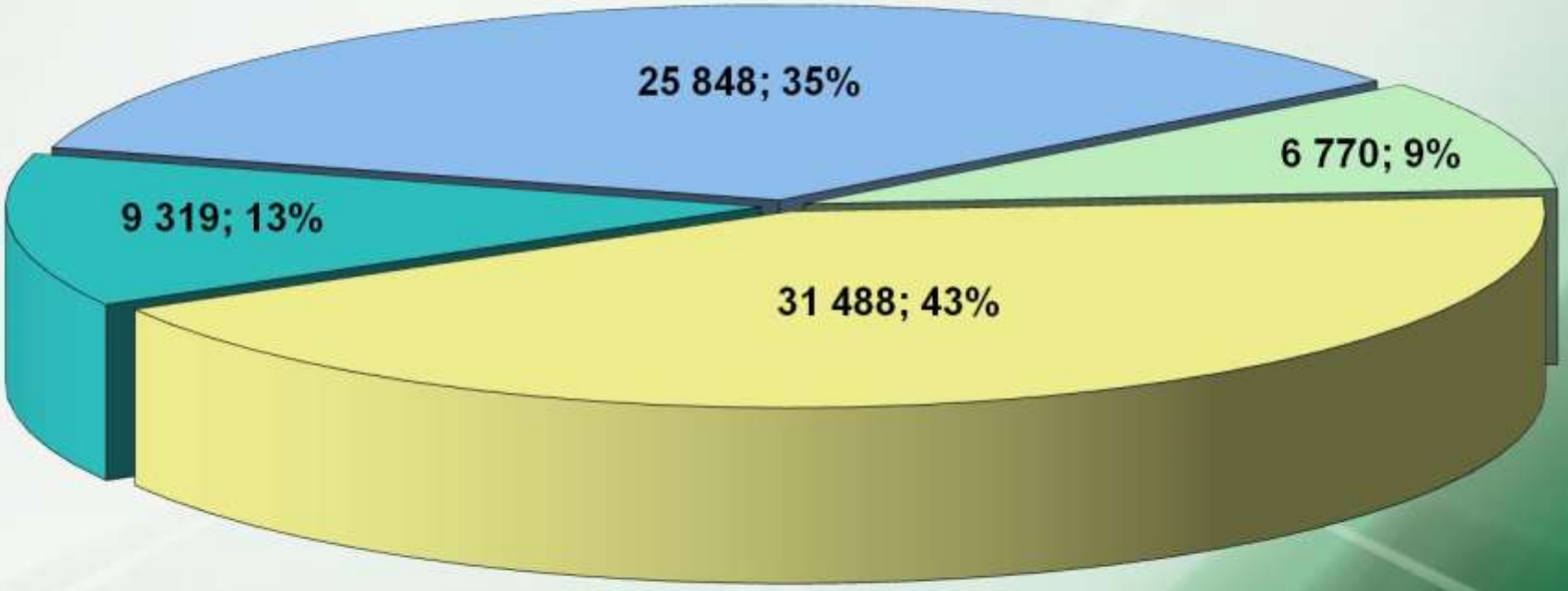

- Przy ustalaniu niezdolności do pracy do celów rentowych
- Przy ustalaniu okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego
- Przy kontroli prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz wystawiania zaświadczeń lekarskich
- Na wniosek lekarza leczącego

Kto pokrywa koszty rehabilitacji leczniczej?

Koszt rehabilitacji leczniczej prowadzonej w ramach prewencji rentowej ZUS uwzględniający:

- koszty leczenia,
- zakwaterowania,
- wyżywienia

pokrywa Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Koszty dojazdu do ośrodka rehabilitacyjnego z miejsca zamieszkania i z powrotem Zakład refunduje do wysokości ceny biletu najtańszego środka komunikacji publicznej.

Czas trwania rehabilitacji leczniczej

Rehabilitacja lecznicza w ośrodku rehabilitacyjnym **trwa 24 dni**, przy czym czas jej trwania może być przedłużony lub skrócony na wniosek ordynatora ośrodka rehabilitacyjnego, po uprzednim uzyskaniu zgody Zakładu w przypadku:

- pozytywnego rokowania co do odzyskania zdolności do pracy w przedłużonym czasie trwania rehabilitacji,
- wcześniejszego przywrócenia zdolności do pracy,
- zaistnienia innych przyczyn leżących po stronie osoby skierowanej na rehabilitację.

Program rehabilitacji leczniczej w latach 1996–2013

W **1996 roku** program rehabilitacji leczniczej obejmował schorzenia:

- **narządu ruchu,**
- **układu krążenia.**

Rehabilitacja prowadzona była w formie stacjonarnej.

ZUS wykonuje analizy, mające na celu ustalenie głównych grup chorób powodujących niezdolność do pracy i na tej podstawie wprowadza nowe profile rehabilitacji leczniczej .

W kolejnych latach ZUS obejmował programem rehabilitacji następujące schorzenia:

- 2001 r. - układu oddechowego,
- 2005 r. - psychosomatyczne,
- 2009 r. - układu krążenia, rehabilitację w warunkach domowych monitorowaną telemedycznie,
- 2010 r. - onkologiczne (dla kobiet po leczeniu nowotworu gruczołu piersiowego),
- 2013 r. - narządu głosu.

Nasze starania są zauważane

W 2011 roku Zakład został wyróżniony statuetką „Przyjaciel Polskiej Rehabilitacji Kardiologicznej" w uznaniu wybitnego wkładu w rozwój rehabilitacji kardiologicznej, a w szczególności w praktycznym wdrażaniu telerehabilitacji w Polsce.

W 2013 roku wyrazem uznania dla działań podejmowanych przez ZUS było przyznanie w konkursie „Dobre Praktyki dla Europy 2013", organizowanym przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Zabezpieczenia Społecznego ISSA, certyfikatu umiejętności z wyróżnieniem specjalnym dla projektu *„Optymalizacja procesu kierowania na rehabilitację leczniczą"*

W 2011 roku Zakład został uhonorowany statuetką Asklepiosa, mitycznego boga sztuki lekarskiej i pierwotnego twórcy medycyny uzdrowiskowej za ogromne zasługi Zakładu dla lecznictwa uzdrowiskowego.

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

W 2014 r. rehabilitacja lecznicza prowadzona jest:

- **w schorzeniach narządu ruchu,**
- **w schorzeniach układu krążenia -**
  w tym monitorowanego telemedycznie,
- **w schorzeniach układu oddechowego,**
- **w schorzeniach psychosomatycznych,**
- **u osób po operacji nowotworu gruczołu piersiowego,**
- **w schorzeniach narządu głosu.**

Rehabilitacja w profilu schorzeń narządu ruchu i układu krążenia prowadzona jest w formie **stacjonarnej** oraz **ambulatoryjnej.**

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Z programu rehabilitacji leczniczej, prowadzonego w ramach prewencji rentowej ZUS do chwili obecnej skorzystało **ponad 1 mln ubezpieczonych.**

Liczba osób, które ukończą rehabilitację leczniczą zależy m.in. od wysokości środków finansowych przeznaczonych na prewencję rentową, określonych w ustawie budżetowej na dany rok.

Liczba ubezpieczonych, którzy ukończyli rehabilitację leczniczą oraz % wykonania planu w latach 1996–2013

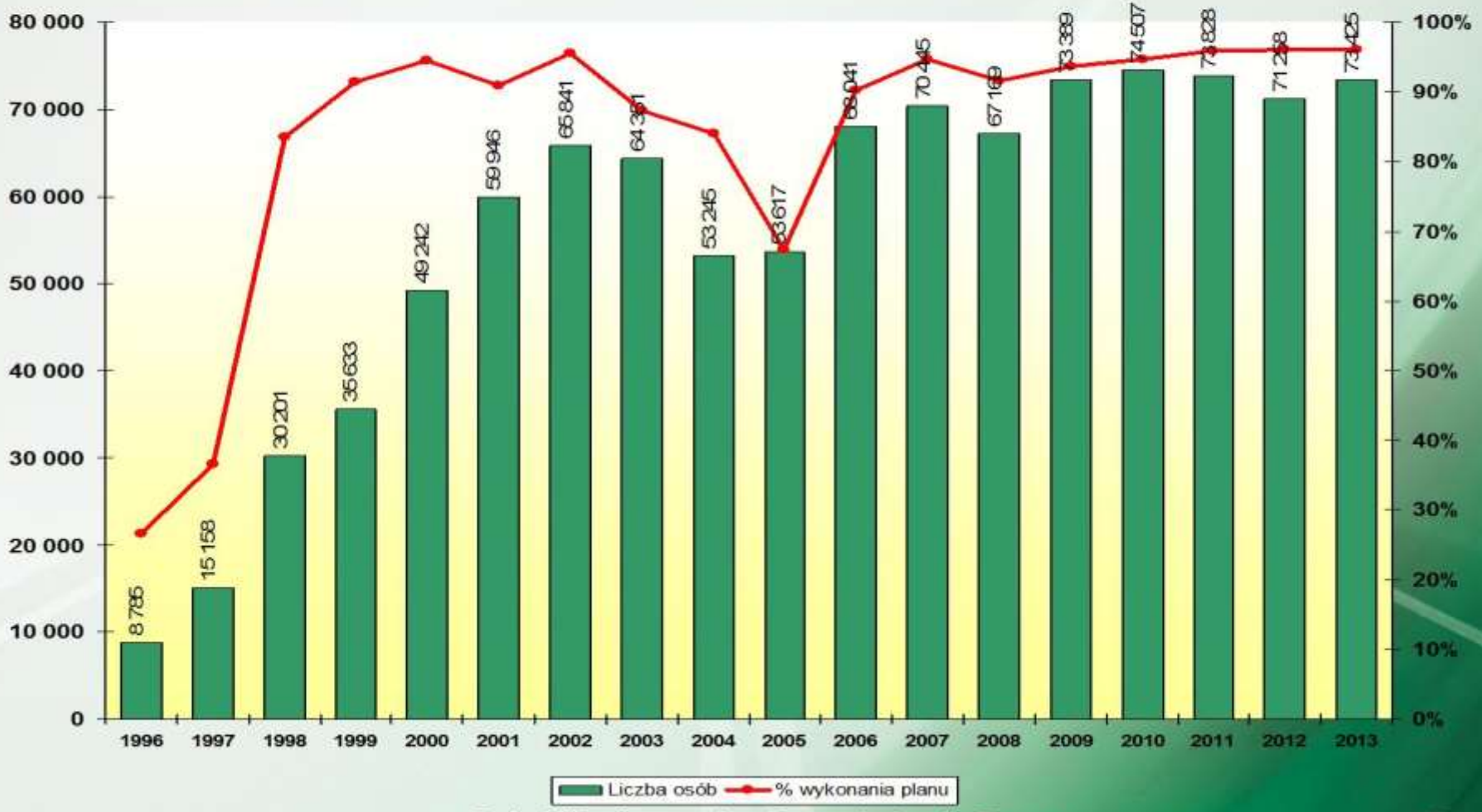

Liczba ubezpieczonych, którzy ukończyli rehabilitację w latach 1996-2013, w podziale na profile schorzeń

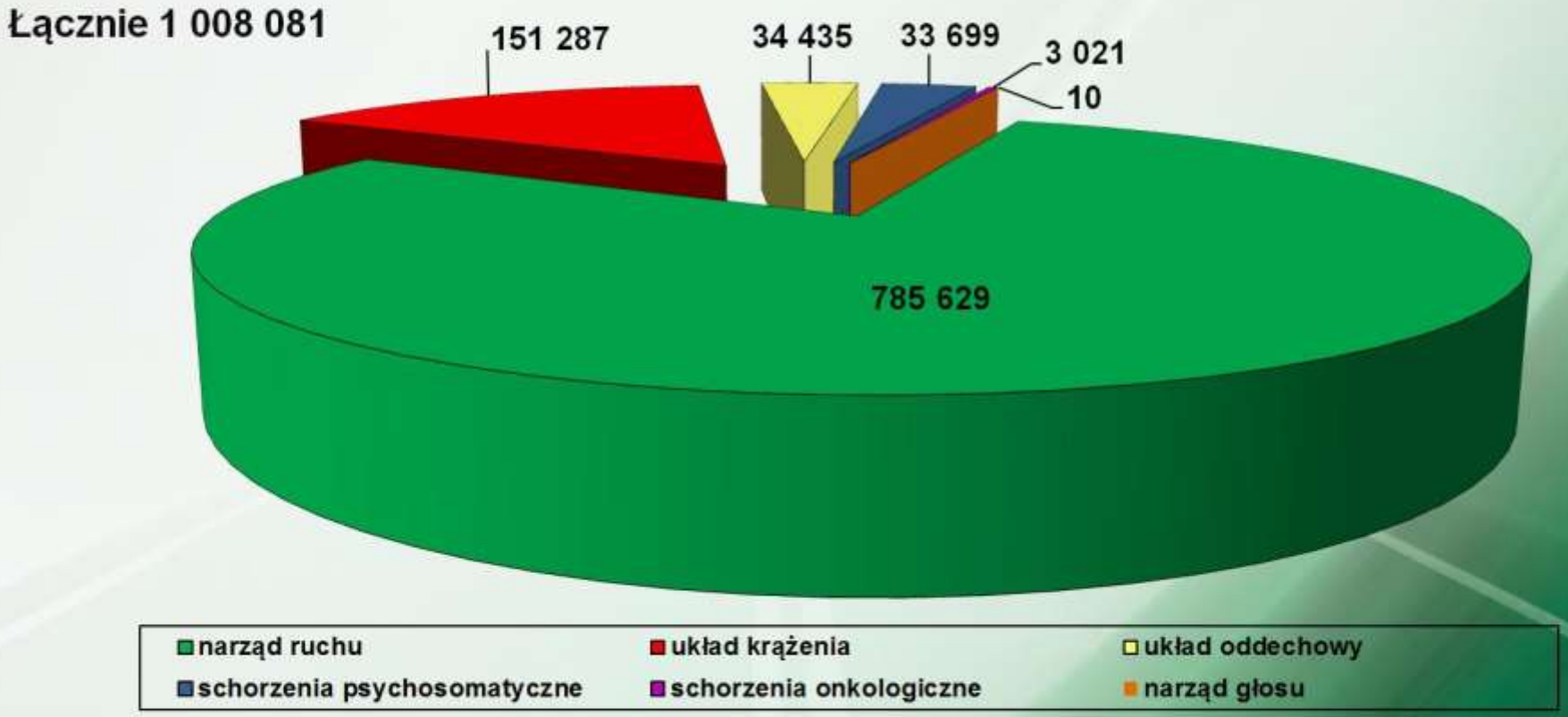

Liczba ubezpieczonych, którzy ukończyli rehabilitację w 2013 r., w podziale na grupy wiekowe

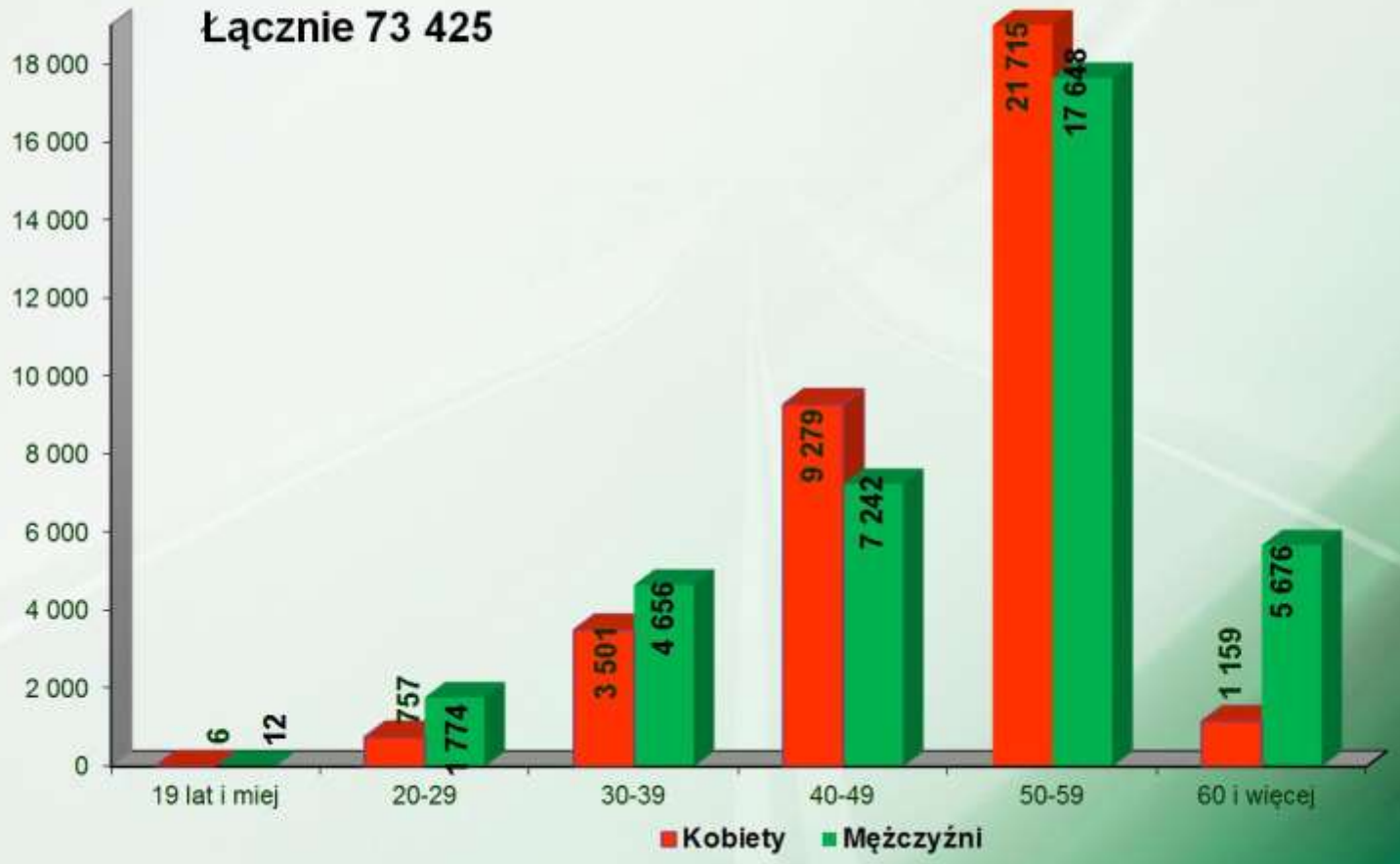

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Odsetek ubezpieczonych, którzy ukończyli rehabilitację w 2013 r., w podziale na profile schorzeń i płeć

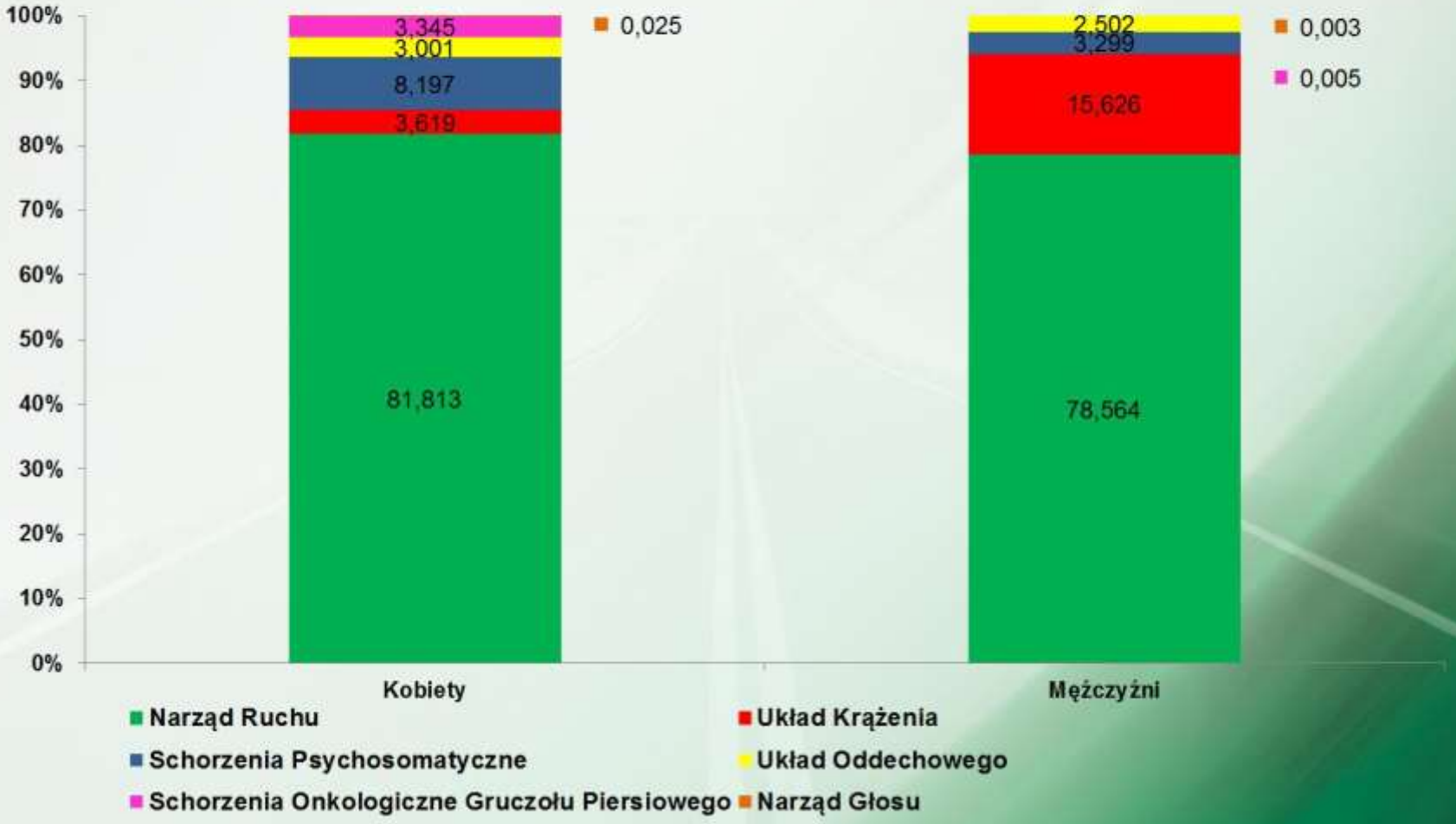

Wybór ośrodków współpracujących z ZUS

ZUS prowadzi rehabilitację leczniczą **na podstawie umów cywilnoprawnych**, zawieranych z krajowymi placówkami medycznymi. **Wybór ośrodków rehabilitacyjnych** dokonywany jest wyłącznie w drodze **postępowania konkursowego**.

Kryterium decydującym o wyborze ośrodka jest **spełnienie** określonych przez Zakład **wymagań:**

- prawnych,
- medycznych,
- kadrowych,
- lokalowych,

oraz proponowana przez oferenta **cena za usługi** rehabilitacyjne.

Realizacja programu rehabilitacji leczniczej w ośrodkach

Realizacja programu rehabilitacji leczniczej w ośrodkach, zgodnie z zawartymi umowami, poddawana jest systematycznej **kontroli**, sprawdzającej **jakość świadczonych usług.**

W oparciu o analizę dokumentacji medycznej, prowadzonej przez ośrodki rehabilitacyjne, doświadczenie Zakładu w ocenie prowadzonego programu rehabilitacji leczniczej oraz aktualną wiedzę medyczną modyfikowane są **wymagania.** Zmiany dotyczą w szczególności warunków prowadzenia rehabilitacji oraz wyposażenia ośrodków rehabilitacyjnych w sprzęt i aparaturę medyczną.

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Liczba ośrodków współpracujących z ZUS oraz zawartych umów

Ośrodki rehabilitacyjne współpracujące z ZUS w 2014 r.

W **2014** r. program rehabilitacji leczniczej prowadzony jest w ramach **117** umów, z czego:

- w trybie ambulatoryjnym – **32**,
- w trybie stacjonarnym – **85**.

Spośród umów zawartych z ośrodkami rehabilitacyjnymi na prowadzenie rehabilitacji w trybie stacjonarnym ponad **80%** realizowane jest w ośrodkach położonych na terenie uzdrowiskowym.

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Zgodnie z podpisanymi umowami, ZUS w 2014 r. dysponuje następującą liczbą miejsc, w poszczególnych profilach schorzeń:

narząd ruchu (w tym we wczesnych stanach pourazowych)	-	**55 280**
narząd ruchu w systemie ambulatoryjnym	-	**7 200**
układ krążenia	-	**7 000**
układ krążenia w systemie ambulatoryjnym	-	**440**
układ krążenia monitorowany telemedycznie	-	**450**
układ oddechowy	-	**2 450**
psychosomatyka	-	**5 460**
onkologia	-	**2 040**
narząd głosu	-	**100**
Razem	-	**80 420**

Efektywność rehabilitacji leczniczej

Wyniki badań wskazują, że rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS przynosi wymierne korzyści, gdyż dzięki poprawie stanu zdrowia ubezpieczeni **odzyskują zdolność do pracy**, mają szanse na pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Ocena skuteczności rehabilitacji leczniczej

Badamy, czy i jakie świadczenia ubezpieczony pobierał po zakończeniu rehabilitacji.

Rehabilitację leczniczą uważamy **za skuteczną**, jeżeli po jej zakończeniu ubezpieczony **nie korzystał z żadnych świadczeń** z ubezpieczenia społecznego **w okresie 12 miesięcy** od daty zakończenia leczenia w ośrodku rehabilitacyjnym lub jedynym świadczeniem pobieranym po rehabilitacji jest zasiłek chorobowy nieprzekraczający **20 dni.**

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

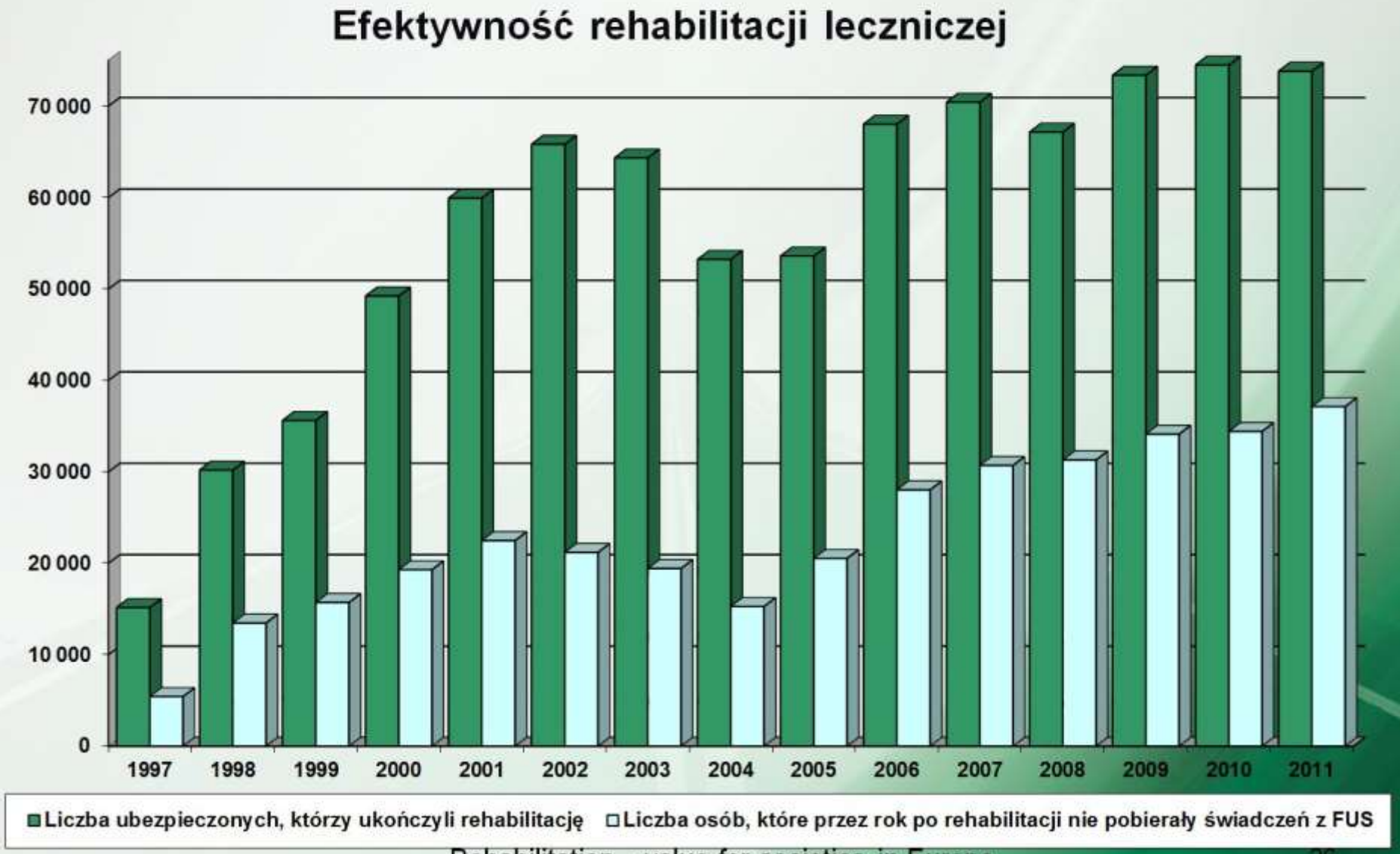

Współpraca ZUS z ośrodkami rehabilitacyjnymi

- Wysoko oceniamy fachowość i zaangażowanie ośrodków rehabilitacyjnych w realizację programów rehabilitacji leczniczej ZUS.
- Doświadczenie wynikające ze współpracy z ośrodkami wykorzystujemy do wprowadzania nowych standardów rehabilitacji i określania nowych kierunków działań prewencyjnych.
- Dobra współpraca ZUS z ośrodkami rehabilitacyjnymi niewątpliwie przyczynia się do wysokiej oceny programu, zarówno przez klientów ZUS, jak i krajowych specjalistów z dziedziny rehabilitacji.

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Rozmieszczenie ośrodków rehabilitacyjnych współpracujących z ZUS w 2014 r.

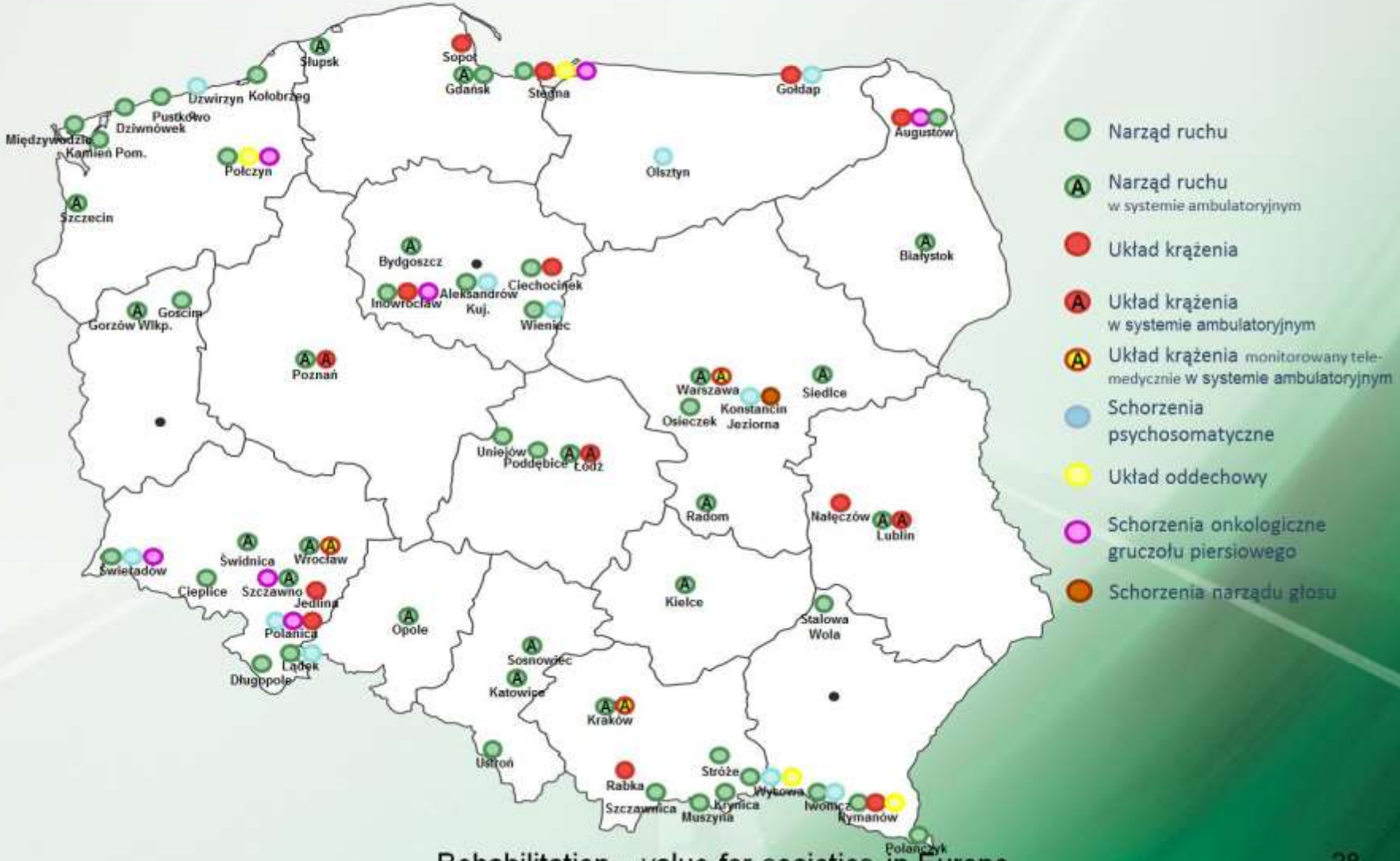

Realizacja Strategii ZUS w obszarze rehabilitacji - podsumowanie

Realizując zadania z zakresu rehabilitacji leczniczej w ramach Strategii ZUS w obszarze poprawy jakości obsługi klienta wzięto pod uwagę dwie perspektywy:

- satysfakcji **klienta – ubezpieczonego**, kierowanego na rehabilitację leczniczą,
- satysfakcji **klienta – ośrodka rehabilitacyjnego**, realizującego program rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS.

Realizacja Strategii ZUS w obszarze rehabilitacji - podsumowanie

Zbudowaliśmy i wdrożyliśmy dedykowane narzędzie informatyczne, co pozwoliło na:

- decentralizację procesu kierowania na rehabilitację,
- ujednolicenie i usprawnienie pracy pracowników realizujących proces kierowania na rehabilitację we wszystkich oddziałach ZUS,
- skrócenie czasu obsługi wniosku o rehabilitację,
- możliwość ustalenia terminu rehabilitacji bezpośrednio z osobą zainteresowaną i wydanie skierowania po badaniu lekarskim.

Realizacja Strategii ZUS w obszarze rehabilitacji - podsumowanie

- Upowszechniamy wiedzę o możliwości skorzystania z programu rehabilitacji: w mediach (prasa, radio, telewizja, internet) oraz poprzez plakaty, ulotki skierowane m.in. do lekarzy prowadzących leczenie.
- Udostępniamy na stronie internetowej ZUS serwis informacyjny poświęcony prowadzonej przez ZUS prewencji rentowej.
- Istnieje możliwość pobrania ze strony internetowej formularza wniosku o rehabilitację leczniczą.
- Informacji o rehabilitacji leczniczej udzielamy telefonicznie (Centrum Obsługi Telefonicznej).

Realizacja Strategii ZUS w obszarze rehabilitacji - podsumowanie

- Wprowadziliśmy jednolite standardy wymagań dla ośrodków rehabilitacyjnych podejmujących współpracę z ZUS.
- Umożliwiamy ośrodkom rehabilitacyjnym współudział w opracowaniu wymagań dla poszczególnych profili schorzeń.
- Mamy określone jasne i transparentne zasady udziału ośrodków w konkursie ofert na świadczenie usług rehabilitacyjnych.

Realizacja Strategii ZUS w obszarze rehabilitacji - podsumowanie

Optymalizacja procesu kierowania na rehabilitację leczniczą oparta jest na modelu PDCA. Dzięki temu możliwe stało się wdrażanie kompleksowo zaplanowanych działań, ich monitorowanie oraz sprawne wprowadzanie zmian.

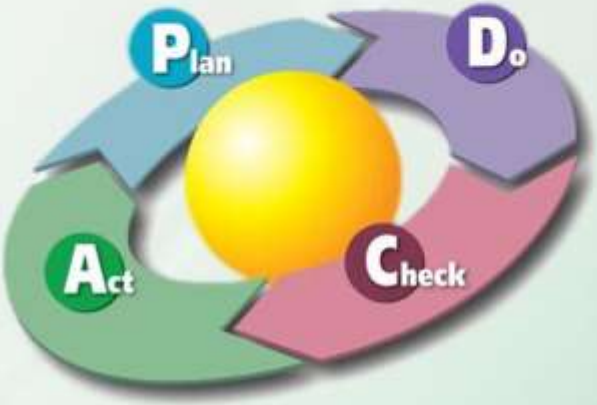

Zastosowane rozwiązania mają na celu podniesienie poziomu satysfakcji klientów, zwiększenie efektywności prowadzonej przez ZUS rehabilitacji leczniczej, usprawnienie kontroli procesów wewnętrznych oraz efektywną alokację posiadanych zasobów.

Realizacja Strategii ZUS w obszarze rehabilitacji - podsumowanie

Przyjęte w obszarze rehabilitacji rozwiązania dają możliwość:

- optymalizacji procesu kierowania na rehabilitację,
- skutecznego i efektywnego planowania działań,
- ciągłego monitorowania podejmowanych działań,
- bieżącego wprowadzania zmian i szybkiej reakcji w przypadku zmiany zapotrzebowania, np. na liczbę miejsc w danym profilu schorzeń.

Zastosowane rozwiązania pozwalają na celowe i oszczędne gospodarowanie środkami publicznymi z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

Rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS

Rehabilitacja lecznicza jest ważnym elementem polityki prowadzonej przez instytucje ubezpieczenia społecznego.

Efektywność rehabilitacji przekłada się na wymierne korzyści ekonomiczne związane z redukcją kosztów świadczeń wypłacanych z tytułu niezdolności do pracy.

Rehabilitacja lecznicza ma przede wszystkim wymiar społeczny, pomaga w znoszeniu barier środowiskowych, ekonomicznych i zawodowych, jakie dotykają osoby o różnym stopniu dysfunkcji organizmu spowodowanych chorobą, dając im szansę na poprawę stanu zdrowia i pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Ruch zastąpi prawie każdy lek,
podczas gdy żaden lek nie zastąpi ruchu

Wojciech Oczko

www.zus.pl/rehabilitacja

80 lat ZUS 1934–2014

Dziękuję za uwagę